

Appendix H

Transcription of discussion with Teacher CP1

Interviewer: Even kijken. Als eerste was ik nog benieuwd. Aan de hand van ons gesprek gisteren, zijn er nog dingen die jou te binnen zijn geschoten, waar jij van had, dat wilde ik eigenlijk nog toevoegen. Of daar heb ik nog over liggen nadenken of.

Teacher CP1: Niet zoveel. Ik moet zeggen dat dat zijn eindelijk best dramatische dagen. Mijn bandbreedte was wel een beetje volgemaakt door andere gebeurtenissen.,

Interviewer: Nee snap ik. Nee, nee, ik was gewoon benieuwd. Omdat je gisteren nog buiten de deur..

CP1: Maar ja, dat klopt. Het was dat idee over de kern van wat anders is in de piano, toch? Daar hadden ze dan verlaten, gisteren?

Interviewer: Ja, want ik vroeg als laatste nog van wat is nou iets dat je als je EEN ding mocht noemen of iets of het voor jou zegt Jij zegt dit is echt pianoles. En toen um kwam, was buiten de deur toen en ik ben dus ook kwijtgeraakt wat je toen noemde.

CP1: Coördinatie. Ik bedoel heel veel problemen oplossen is echt een ding, want je ziet het wel ook gewoon in de lijst. Er zijn dingen die een beetje stroef gaan, bijvoorbeeld. En het is gewoon het idee van hoe kun je gewoon weggaan van je cerebrale werk met de bladmuziek en even terugkijken naar je vingers, naar je lijf. Hoe werkt dat nou? En hoe kun je dat makkelijk voor jezelf kijken. Dus dat is wel een ding die, denk ik, heel centraal zit. Maar ook een andere dingen, dat zag je ook gewoon in de minstraal vandaag met de leerling. En ik heb het dus over iemand die heel bewust is, heel gevorderd. Dus het is niet zo dat ik iets aan het kweken ben die, die nog niet hier is, maar meer gewoon toestemming geven van doe eens gek. Gek. Weet je. En dat idee van verbeelding is ook centraal in de piano, omdat we geen tekst hebben. Omdat we ook heel veel, de grote meerderheid van onze stukken, dus niet zoals de muziek, hebben geen titel. Die hebben gewoon geen officiële boodschap. Dat moeten we gewoon in de muziek zoeken, zonder die woorden. En omdat we ook niks te maken hebben met de adem of met strijken, er is iets bijna niet fysiek in de benadering van pianisten vaak. Weet je. Het is heel erg losgekoppeld van ons lijf en dus ook van onze emotie, als we niet oppassen. Dus dat vind ik een centrale deel van zin geven aan wat je speelt. Het is totaal niet vanzelfsprekend. En hetzelfde heb ik ook vaker opgemerkt bij een violist. Het is ook een beetje

similaire instrument in de cultuur in de zin dat je kan acht uur per dag oefenen. Wat niet kan voor een zanger voor koper. Uhm en dus er komt een automatische piloot, die soms een beetje te veel gericht op prestatie is. Of wel moet lukken, dat ding, dat loopje een beetje. En het is dus totaal niet artistiek bedoeld. Uhm. En dus ik zie wel ook gewoon kleintjes van kleine lessen af, dat ook viooldocenten heel hard bezig zijn. OK, wat is jouw verhaal? Waarom is dat een konijn of olifant, al dit soort dingen. En blijft me verrassen hoe weinig studenten bezig zijn daarmee. In de eerste lessen van Wat is jouw gewoon concept van dit stuk? Moet ik een mening hebben.

Interviewer: Dat zei je gisteren ook over die vioolstudent, toch? Ja, leuk. Ik had voor vandaag een beetje in gedachten omdat je natuurlijk ook best wel, nou ja, wat meer verbonden bent met de zangles dan de meeste piano docenten. En ik heb het idee dat je daar wat meer inzicht in over hebt. En vond ik het interessant om misschien tot nu toe de dingen die ik gevonden heb, of die ik nu in de afgelopen dagen misschien nog niet heel bewust heb geanalyseerd, maar wel gemerkt hebt, zeg maar. Om dat te bespreken om te kijken wat je daarover denkt.

CP1: Ja, heel graag. Dat wil ik ook niet zo boeiend.

Interviewer: Nou, het eerste wat me sowieso opvalt als we heel droog kijken naar de structuur van de les, is dat ik van jou en van Bastiaan ook vanochtend um jullie zeiden allebei wat is nou belangrijk repertoire. Dat is eigenlijk waar het het meest om gaat. En een groot deel van de les wordt opgevuld met het repertoire. Terwijl een zangles bestaat soms voor de helft van de tijd uit inzingen. Technische oefeningen die er dan bij horen en vervolgens dan het stuk. Maar er wordt veel minder, tenminste van wat ik nu gezien heb en wat ik zelf ook wel herken, een heel stuk doorgespeeld en dan daar kleine stukjes uitgehaald. Het is meer je begint aan een zin en dan, daar gaat er iets niet en dan analyseer je dat en dan verander je dat en dan ga je weer door, zeg maar. En je begint aan het begin, je gaat er helemaal doorheen. In plaats van dat je het helemaal doorzingt en dat je daar bepaalde stukken uithaalt en dan weer terugstopt, zeg maar. Dat is wat ik nu over de structuur veel zie. En dat zal waarschijnlijk ook per docent verschillen. Maar het viel me nu op dat het zowel bij de zangdocenten als bij de pianodocenten hetzelfde was. Dus dat was interessant.

CP1: Ja, zeer zeker. Het lijkt me wel inherent aan het instrument zelf. Je wil ook gewoon niet jouw kapitaal gewoon wegzingen. Terwijl de piano maakt niet zoveel uit

Interviewer: Ja, maar dat was natuurlijk voorhand liggend. Inzingen of opwarmen komt er vrij weinig voor in de piano. Tenminste, wat ik nu gehoord heb.

CP1: Zeer zeker. Het is wel een ding die moet besproken zijn. Ook op een bepaalde leeftijd moet je ook gewoon leren. Wat doe jij met je verse energie in het begin. Gebruik dit aan toonladders of aan prima vista, dingen te trainen. Dat kan ook. Dat werk doe ik dus met de leerling van vandaag niet. In feite doe ik het met weinig mensen, omdat ik eh Ja, ik ik. Ik vorm leerlingen eigenlijk weinig. In mijn taken. Het is of voor pianisten die sowieso pianoles hebben in de duoklas. Dus dat is niet het onderwerp. Of bij de leerling van vandaag is het meer dus didactisch gericht. En dat is dus in feite ben ik daar niet op haar techniek op te poetsen, zeg maar. Of opnieuw te beginnen, bijvoorbeeld die grote opbouw van, dat zie ik niet zitten met mijn werkende mastereducatie. En dan mijn zeldzame prime leerlingen die doen dat gewoon meer voor de lol. Dus ik vind ze ook gewoon niet vervelend met doen alles en dat soort dingen. Dus in dat zin. Ik vind dat dit heel belangrijk is. In mijn formatie was dat ook gewoon heel belangrijk. Maar ik ben niet de meest ervaren mee om het dan weer les op die manier dan te geven. Omdat ja, feitelijk heb ik weinig wel gedaan. Dus ik had ook gesolliciteerd van hoofdvak hier. Ik heb het niet gekregen en ik heb totaal geen spijt. Oh. Ja, ik snap dat ik dat verantwoordelijkheid niet heb. Ja, heel blij. Maar het is wel een belangrijk onderdeel. Dat ontken ik helemaal niet.

Interviewer: En wat me ook opvalt is, alle zanglessen begonnen met de zanglescent die vroeg aan de studenten. Hoe gaat het? Hoe voel je je? Heb je afgelopen week nog iets meegemaakt? Zijn er dingen waar je mee zit? En dat heb ik eigenlijk bij geen enkele pianoles gezien. Dat kan omdat het toevallig niet aan de orde kwam, maar het viel me wel op omdat dat bij alle zanglessen wel zo was en bij geen enkele pianolessen.

CP1: Dat is een van de reusleuke dingen van de zangwereld. Want ik denk dat zangers gewoon in het algemeen veel meer, veel dichtbij hun eigen emotie zitten dan de pianisten. Pianisten echt wel een andere eind van het spectrum. Ik ben wel eens gewoon soms een beetje eh domme man, vooral autistisch genoemd. Wat ik totaal gek vind, maar het is iets anders. Uh. Nou, ik ben het minste autistisch pianist die ik ken. En ik vind het reuzeleuk dat het juist in die zanglessen dus heel erg attent is bij emotie. Persoonlijke emotie, maar emotie natuurlijk in de muziek ook. En dat heeft mij heel erg geholpen. Om dicht bij mijn emotie te komen. Binnen en buiten de muziek. En ja, dat heeft heel veel kracht, en dat probeer ik dus ook gewoon in door te geven aan de pianist door de duoklas. En ze gewoon vragen Ga maar alstublieft naar een groepsles. Weet je, want daar zie je gewoon misschien een vijftig procent van de tijd want dan

gaat iemand huilen. En wat gebeurt dan? Dat weet je? En het is ook. Het hoort erbij. Dan moet je gewoon daarover praten. Je moet ook gewoon gewoon totaal niet bang zijn om je bloot te leggen emotioneel voor je studiegenoten. Terwijl voor pianisten. Ja, nee, we zijn echt gewoon soms wel eenzame dieren. Totdat je gewoon weer in ensemblewerking gaat samenwerken. Aldus de duoklas, het eerste jaar om dat een beetje op te breken.

Interviewer: Ja. Ik vond het in die duo was leuk toen die tweede zangeres erbij kwam. Die waren, die twee zangeressen waren helemaal leuk met elkaar

CP1: Een heel andere type zangeres ook. Ja, ja, heel andere.

Interviewer: Nee, maar dat is iets wat me opviel. En dat komt ook de zangdocenten, die hadden het ook daarover, ondanks dat ik vroeg daar niet na, toen we het interview gingen doen. Toen vertelden ze ook dat de zangstem, dat is natuurlijk sowieso afhankelijk is van hoe je je voelt. Of je slecht geslapen hebt, of je ongesteld bent of je niet lekker in je vel zit en vervolgens dan dus bepaalde spanningen hebt in je lichaam die weer zich uiten in je stem. Dus het heeft waarschijnlijk ook een veel grotere invloed. En waarbij de waarbij jij en Bastiaan bij de wat ik vroeg Wat is nou belangrijk, kwamen jullie allebei met je hebt twee handen en je moet samenwerken, kwamen allebei de zangdocenten met je lichaam is het instrument. En als het niet werkt, dan op jouw manier, zeg maar dan, omdat je niet lekker in je vel zit, dan moet je op een hele andere manier ermee omgaan dan dat je dat gisteren zou doen, zeg maar. Ja. Dus dat is wel grappig, grappig verschil daarin.

CP1: Ja, het is echt kenmerkend.

Interviewer: En dat is ook wel heel logisch. Want ja, het is ook je je lichaam en als je een spanning in je rug hebt dan kan het zomaar ervoor zorgen dat je bepaalde dingen niet kan die je de andere dag wel komt, omdat het gewoon vastzit. Of dat je er niet, ja niet goed kan ademen open omdat je.

CP1: In feite kunnen we dat ook als pianisten ook zeer goed gebruiken naar mijn ervaring. Ik wilde ook dat ervaring ook niet met jou erbij doen. Maar ik heb ook sommige lessen wat ik zie aankomen. Mensen dragen hun stemming. En dan is het vaker gebeurd met de leerling van vandaag of met een andere leerling, dat we een helft van de les gewoon of meer praten. Dat is een beetje de risico. Het is niet nutteloos, helemaal niet. Dus dan hebben we toch wel ook dingen zo niet opgelost en vooruitgebracht. Eh, door het bespreken van belangrijke persoonlijke aspecten. Dus dat doen we ook wel. Zeer zeker. Of ik vind dat leuk. Ik vind dat leuk. Maar aan de andere kant, er zit ook gewoon een

soort van prive ding, of dat is een persoonlijk ding, maar ik probeer toch wel het te objectiveren eh dat eh. Vaak denk ik dat op een gegeven moment is het goed om niet meer naar de emotionele kant te luisteren en gewoon te gaan studeren. Want dat kunnen we wel als pianisten, dat niet kan voor zangers. Want zou ik leg het aan de kant gaan focussen op je muziek. En twee uur later, misschien heeft het toch wel een beetje die afstand gegeven om dit of dat emotie of reactie te relativieren. Dat heb ik net gedaan trouwens, voordat je kwam. Ik had enorm veel emoties en ergernis rondom het feit dat gisteravond werd een student van ons, een zanger, dood gevonden.

Interviewer: Ja ik had het gehoord.

CP1: Voila. Dus dat is iemand die ik ken. En dat vind ik echt heftig. Aan de andere kant vind ik het heel gek en ongemakkelijk om dan in studio twee te gaan daar zitten en luisteren. En dan hoor ik een feedback van een saxofonist, heel lief iemand. Die kon mij meteen gewoon knuffelen. Ik zei ik die hoeft niet. Uh. Ik heb mijn emotie daarover, maar je gaat gewoon niks daarvan merken. Want dit is een privé iets van mij. Dus ik heb ook dat instelling. Dat maakt mij meer aan de pianisten kant. Terwijl je doet je plaatst me voor een romcom binnen dertig seconden huil ik al. Emotie heb ik dus wel, maar ik kan het niet zomaar in het belangrijke moment niet zomaar uiten.

Interviewer: En dat was wel interessant, want ik had het toevallig gisteren met Carina ook hierover. Want gisteren speelde, was het nog niet, bekend. Niet bekend, maar was wel al veel zorgen. En toen zij begon daar ook over, maar zij begon er wel over in de les en zij gaf wel haar emoties aan. En zij was heel open daarover, en ik was daar ook bij, omdat ik dan. Ja, ik loop hier natuurlijk ook rond. Ik weet ook wie het is. Dus um het ja, het was het was wel apart om te zien dat zij zich juist wel heel erg openstelde. Maar ja, dat is natuurlijk gewoon persoonsgebonden.

CP1: Zeer zeker, maar het is ook een interessant ding. Want die groepsles van met Carina op dinsdag dan kwam ook gewoon videobellen van de directrice en diegene naast de directrice. Die kwam ook bij. En we hadden er twintig minuten eigenlijk uit het hele uur over. Sorry, maar op dat moment, ik voelde nog niks. Persoonlijk. Dus mijn persoonlijke instelling was meer van, laten we gewoon zingen, alsjeblieft. Zo gaat het gewoon beter door. En ik had ook enorm ergenis. Maar dat heeft ook misschien te maken en sorry dat ik dat zo ik zwart en wit zegt maar ik werk in een negentig procent vrouwelijke afdeling. Ik ben de enige man met wie ik werk. Ik werk alleen maar met vrouwen. En ik merk dat er zit dus een heel juiste, denk ik, aandacht van al die collega's op emotie van de kinderen. Terwijl ik kom uit een heel onemotioneel onderwijs. Ook met

vrouwen daarin, met name, dat weet ik. Maar toch wel een beetje meer terughoudend. Dus dat is eigenlijk geen boeiend punt.

Interviewer: Ja, het is wel interessant is het. Want ik heb, ik heb wel de pianocenten die ik onderzocht heb, waren mannen. En het zangdocenten waar ik naar kijken zijn vrouwen

CP1: Gek, he. Misschien interesseert dat wel iets. Ja. En dan cultureel stuk. Ik bedoel, ik ben ook hartstikke homo en dat heeft ook invloed op wat ik hoe ik cultureel ben. Want het is wel een soort van subcultuur ergens. Weet je. Het is een eerlijk onderwerp. Interessant. Ik kan er inderdaad heel lang over doorgaan. Maar goed, ik ga het overal even naast zetten van je emotie en gewoon eh neus in de wiel iets studeren. Dat heb ik net gedaan, want ik kreeg dus enorm ergernis van die man die mij kwam knuffelen. Niet omdat hij dat deed, dat is niet mijn manier om dit te doen, maar vooruit. Maar hij heeft mij verteld. Een docent tijdens die vergadering, of een moment voor Luca, die heeft verteld aan Nuria, een heel jong, vrij breekbaar, heel autistisch zangeres. Een jaar of twintig. Dit was een educatieve levensles van over levenservaring die iets zou brengen voor jouw toekomst. Maar ik snap het, intellectueel. Dat zeg je toch niet? Het was voor mij, en pardon dat dit opgenomen wordt, dat ik dit aan jou zeg, maar dat was te Nederlands voor woorden. Voor waar ik van kom. En we zijn vrij hard in Frankrijk. Maar er zijn sommige dingen waar je denkt Oh, dat mag je niet zeggen. Hoe durf jij. En dat vond ik echt zo. Een soort van disconnected. Van de emotionele realiteit? Dus misschien is mijn terughoudend gedrag toch en de goede in de zin van als ik iets. Ik ga niet iets stoms zeggen, omdat ik juist niks ga zeggen.

Interviewer: Ja, het is misschien ook weer een manier van diegene om daar ook maar om mee om te gaan.

CP1: Misschien was het gewoon zo. En het was ook natuurlijk via via gehoord. Dat en ook een andere jonge studenten, heel heel erg protestant religieus, die zegt Nou ja, die gaat toch wel naar de hel. Omdat die zelfmoord heeft gepleegd. En daar heb ik gewoon echt gewoon mijn mijn prikkels echt woede. Dus ik ben gaan studeren. Een drie kwartier later. O ja. Want ik ben zo getraind als een Pavlov-hond, weet je. Van studeren, focussen en punt. En ik ben enorm ADD'er. Dat moet je ook weten. Dus dat ik focus ergens vind überhaupt is heel goed, maar juist omdat die focus ook getraind in die bepaalde activiteit heb ik weinig daarvan in andere dingen.

Interviewer: En dat is met zang natuurlijk op het moment dat je geëmotioneerd bent, dan kan je wel gaan zingen, maar dan kom je niet tot waar je wilt komen,

omdat je lichaam tegen zit. Je kan niet je lichaam negeren tijdens het studeren van zang, omdat het je instrument is. Dan kan je wel denken. OK, gaan we nu focussen op studeren, maar je wordt continu geconfronteerd met dat

CP1: En zelfs al, als je dat gewoon op papier dat je alleen maar een tekst uit je hoofd leert bijvoorbeeld. Ja. Dat werkt al minder goed. Omdat je toch wel gewoon wordt eh ja, bezig met iets anders. Hetzelfde voor wie dan ook aan de piano. Maar het is wel dat idee dat dit mogelijk is. En dat verandert toch wel iets in de uitslag.

Interviewer: Iets waar ik nog niet helemaal zeker over ben. Toen ik hiermee begon, verwachtte ik heel erg een piano is een instrument dat staat. En je stem is iets wat in je zit en je niet kan zien. Dus ik verwachtte dat er een groot verschil zou zijn tussen het feit dat je een letterlijk iemands hand kan pakken en iets anders kan doen. En het feit dat je met metaforen en implicit moder learning moet gaan uitleggen hoe een dikke stembanden gebruikt, zeg maar. En aan de ene kant zie ik dat wel. Nou ja, ik weet als je met zangles, zeker bij beginners wordt alles gedaan met metaforen. Om iets om bepaalde klank te gebruiken, wordt er een voorbeeld gebruikt en op het moment dat je dat voorbeeld dan kan, dan weet je, dat voorbeeld hoort bij die techniek. En zeker hier op het Conservatorium, als je volwassen bent, professioneel, dan weet je gewoon. Ik heb het ooit uit een voorbeeld gehaald en nu herken ik dat gevoel van die techniek. Ik weet hoe ik daarbij moet komen. Dus ik heb die metafoor niet meer nodig. En dat is hoe dat bouwt zich op. Dus voor mij, als ik bepaalde technieken wil gebruiken ik weet hoe dat voelt, ik weet hoe ik daar moet komen en ik kan dat zonder die metaforen kan dat gewoon in EEN keer doen. Maar zeker voor de jongere studenten dan heb je die metaforen nodig om dat dan op te pakken en als ze dat nog niet herkennen. En ik dacht dat het heel duidelijk zou zijn bij het spelen van piano. Je kan je handen zien, je kan alles aangeven. Je zegt gewoon je moet je pols niet meer zo of je helpt diegene. Maar toch heb ik niet het idee dat het zo'n zwart-wit verschil is omdat ik ja, met de piano toch ook heel veel gebruiken zie van metaforen. En dat is ook wel logisch. Maar ik dacht, misschien kan jij daar iets over zeggen. Want het is een heel groot verschil maar het is toch ook weer niet zo'n groot verschil.

CP1: Nee, want ik denk dat de uitgangspunten ander zijn. In dat zin dat pianisten, die moeten dus van jongs af al heel veel eh cognitief leren. Ze ontwikkelen een minder organische relatie met hun lijf. Laat ik maar zo zeggen. Dus er moet een voortdurend bewustwording komen van wat er in de lijf gebeurt, al zie je het. We kunnen natuurlijk zeggen, en dat heb ik het misschien daar niet gezegd, maar kunnen zeggen jouw elle boog, die moet niet uitsteken die moet juist de frasering lijden. Dat is EEN voorbeeld dat ik vaak gebruik.

Maar dat geeft om het feit dat de leerlingen of studenten zijn totaal niet bewust van wat er gebeurt met in elle boog. Die bestaat zo goed als niet. Weet je. Ah. Ook in het fraseren van hun zin. Jij gebruikt dus woorden en je gebruikt je stem. En dat connectie maakt het gewoon meteen, denk ik, makkelijker om een zinnig frasering te doen. Terwijl met piano kan het totaal zonder. Dus we kunnen mensen ontwikkelen als roboten. Het gebeurt ook van taak, eerlijk gezegd. Eh. Maar dus wij hebben die metaforen nodig voor ons bewustheid van de lijf. Maar ook voor bewustheid van de zanglijn in de muziek, of de zin in de muziek. Dus die metaforen zijn ook daar nodig. Ja, denk ik. Als het alleen maar feitelijker wordt, eigenlijk gaan we meer het hoekje van de pianist die al zo karikaturaal kan zijn.

Interviewer: Ik heb het idee dat als ik misschien vijftig jaar geleden dit zou onderzoeken, dat het verschil wel veel groter zou zijn.

CP1: Ja. Zeer zeker.

Interviewer: Maar dat het al veel meer de laatste jaren naar elkaar toegegroeid is. Dat het veel meer een blend is geworden

CP1: Gelukkig maar. Ja, gelukkig. Maar ja, Bijvoorbeeld van die kant en klare ideeën of zinnen. Zoals eh als je moet altijd een legator vingerzetting, een vingerzetting doen. Bijvoorbeeld, als je alleen maar pedaal, als je het los doet met pedaal om pedaal te verbinden, dat is gewoon vals. Het is gewoon cheat. Ik vind het totaal onzin. Maar eh ik denk in de conservatieve, hoe ik er waar een conservatieve manier om les te geven aan de piano is dat er gewoon zwarte en witte regels zijn. Terwijl ik denk dat het wel leuker is en wat dieper en preciezer wordt om het empirisch te kijken. En hoe voelt het? En wat is het resultaat? Dat de zoektocht komt uit een bewust idee van wat je wilt bereiken. Liever dan omdat het zo moet. En dat is wel een enorm filosofisch verschil. Ja, in het onderwijs. Uhm. En dat heb ik ook gezien met zang, trouwens. Met heel constructieve technieken die toch wel gewoon enorm veel resultaat brengen. Met name een oude man die inmiddels overleden is, die heet James McCrae. Ooit van gehoord? Vaak gezien als de duivel gepersonifieerd. En ik snap waarom. En ik moet zeggen dat ik neig die kant op ook. Maar goed. Maar toch wel voor zichzelf. In zijn les eigenlijk werd hij veel minder fel en extreem als de mensen suggereren die in zijn les zijn geweest. Hij was meer genuanceerd. Maar het ging toch wel om je moet dit en dit iedere dag doen en na jarenlang denk heb je een stem, weet je, en het was echt pushen, pushen, pushen. Hij zei van niet, maar het was een beetje geforceerd. Het voordeel daarvan is dat mensen kregen echt een grote stem. En een bruikbare opera. Als het werkt. Misschien werkt het een paar jaar. Ja, het is ook gewoon een natuurlijke

selectie. Van survival of the fittest. Want voor sommigen kan dat toch wel twintig dertig jaar lang. Gaat het toch goed. Maar als je kijkt zelfs naar Eva Maria van Westbroek die gered door hem werd, omdat hier niemand iets voor haar kon betekenen. Omdat haar stem te groot was. Want die heeft dat voor haar gedaan. Hij heeft ontzettend goed gewerkt voor Maria. Alleen gaat het niet goed. En ze is vijftig. En ik heb het ook gezien in de lessen, want ik heb haar lessen zelf begeleid met die man. En ik zag enorm veel onzekerheid. Van haal ik die toon, is die niet te laag en voor rollen die ze gewoon keer op keer had gezongen, weet je. Ik dacht O... Dus het is geen. Ja, ik kan ik. Het is een heel subjectief moment, moment en daar kan ik gewoon geen beoordeling op baseren. Maar ik denk dat als het leren of musiceren blijft een kwestie van doen wat je verteld wordt, dan ontstaat of blijft er altijd een maat van onzekerheid. Dat je nog steeds afhankelijk bent van een goedkeuring.

Interviewer: Een goedkeuring, ja, inderdaad.

CP1: En dat vond ik jammer om te zien voor iemand die zo enorm getalenteerd is geworden als een Emma Maria Westbroek.

Interviewer: Is het zo dat eigenlijk de perfecte docent op een gegeven moment niet meer nodig is, toch?

CP1: Ja, mooi samengevat.

Interviewer: Uhm. Even kijken, wat had ik nou net. O ja, ik heb gevraagd gisteren over feedback. Sorry, ik weet niet hoeveel tijd je eigenlijk hebt.

CP1: Zijn we klaar over 5 minuten?

Interviewer: Ja. Ik ben gewoon je brein aan het plukken. Maar als je geen tijd hebt, dan is het oke, ik vind het gewoon leuk om daarover te praten.

CP1: Ja, dat vind ik ook wel superleuk. Maar ik heb mijn buurman, die werkt bij een ministerie daar. En ik heb ik ben ingeschreven voor een half uurtje om daar binnen te gaan. O. En dan en op de topfloor te gaan kijken hoe dat het uitzicht is.

Interviewer: Ik hou je niet op. Even kijken hoor, wat vind ik dan nog interessant om te spreken? Er zijn twee dingen die me nog opvallen. Heel kort, in zanglessen wordt er dynamischer omgegaan tot nu toe met het samenspelen, samen dingen doen en afwisselen. Ik zie bij jullie allebei bij Bastiaan en bij jou allebei dat jullie dingen voorspelen of de studenten inspireren. Maar er wordt tot

nu toe vrij weinig samen gedaan. Ik heb Bastiaan wel een keer een linkerhand zien spelen en een leerling rechterhand bijvoorbeeld. Maar wat ik met de zang wel gezien heb, is dat de docent dan iets voordoet en de leerling het nog spannend vindt of moeilijk. En dan doet de leerling het. En dan de docent nog overdreven en de leerling nog overdreven. En dan doen ze het samen. En dan, weet je wel, op die manier een gekke boel van maken en lachen en dan lukt het, zeg maar. Een andere dynamiek, denk ik dan

CP1: Zeer zeker. Het samenspelen gebruik ik heel vaak met beginners. Omdat ik wil met opzet heel veel vier handen stukken gebruiken. Zodat ik ook de spanning een beetje verminderd. En er komt een maat van ja, de zelfstandigheid komt later. Dus dat is ook wat je gezien hebt, is dus incompleet, wat mij betreft.

Interviewer: En ik heb natuurlijk gisteren wel de eerste leerling gezien. Jullie hadden natuurlijk de quatre mains samengespeeld. Maar in zo'n les met de leerling van vandaag op dit moment, zeg maar kan ik me niet zo voorstellen hoe dat dan ingezet zou worden

CP1: Nee en dus, dat hop hop dat je beschrijft. Dat kan ik ook gewoon me voorstellen in de zangles. Voor pianoles is dat moeilijker voorstellen.

Interviewer: Ja, dan zou je twee piano's moeten hebben misschien of zo.

CP1: Nee, we hebben hem. Kijk, dat doe ik ook gewoon vaak als ik gewoon een concerten doe als iets die bedoeld is voor. Ja, meerdere mensen. Dat was daar niet het geval.

Interviewer: Zanglessen is toch meer gek doen. Gekke geluiden maken. En dan heb je soms ook de docent nodig om over de gene te doen want de docent het eerst.

CP1: Ja. Ja. Het is. Je bent bloter in de zangles.

Interviewer: En dan het laatste wat me opviel is het geven van feedback. En Ik vroeg aan alle docenten wat interessant is uhm, wat je belangrijk vindt aan geven van feedback. En toen begon jij en Bastiaan over de manier van feedback geven van Nou ja, op opbouwend niveau ga je ermee om en uh. Bij de zang docenten was het allebei heel duidelijk dat het heel belangrijk was dat je niet op de persoon, maar dat het heel erg alleen maar om de stem ging. Omdat die stem zo persoonlijk is als je zegt Ja, je zingt dit op deze manier niet goed, dan is dat heel anders als je houdt je vingers verkeerd, of je speelt het op deze manier anders. Dan is dat niet een aanval, als een leerling dat zou voelen, op de persoon

wanneer hoe je dat speelt en als je dat op je zangstem zegt, dan kan het heel snel voelen als Oh, je bent zo, want je zingt zo, zeg maar. Dat is een beetje wat ik aftastte.

CP1: Ja, ik denk dat de zangers weer meer aandacht daarvoor hebben dan de pianisten. Ik denk in feite hebben we die aandacht ook. Dit gaat vaak over een vingerzetting, een positie, iets, dat je gewoon slimmer kan benaderen. Maar het kan ook zo zijn, ja, je pink is heel erg zwak. Je moet je gewoon gaan trainen. Ja. Bijvoorbeeld. En dat kan daar eens voorkomen, en dat is heel direct. Ja.

Interviewer: Maar. Maar meer OK heb ik het gevoel om te doen dan in een zangles. Als ik tegen een student zou zeggen Ja, jouw jouw hoogte, je hoge bereid is echt heel zwak dan zouden zijn, denk ik. denk ik, die zouden dichtklappen en die zouden niet meer terugkomen. Terwijl als ik tegen een leerling zou zeggen jouw pink is nog niet getraind, of jouw pink is nog niet sterk genoeg om dit te kunnen, dan zou mijn. Ik zeg dat vaak genoeg tegen mijn leerlingen die zeggen. en dan zeg ik Ja, hoe moet je oefenen, want je doet het nooit.

CP1: Het is allemaal een kwestie van vocabulaire. Ja. Ook gisteren zei ik tegen een zangeres die ik heel leuk vind. Ik heb een fantastische hoogte op dit moment. Je laagte is moeilijker en wat jonger. Maar je bent ook jong. Dus het gaat erom. Wij moeten de balans aanpassen. Maar natuurlijk komt dat wel. Je werkt daaraan, is goed. Maar het gaat nu niet komen, niet nu komen. Maar het was ook geen beoordeling op een totaalpersoon.

Interviewer: Maar dan is het denk ik anders. Maar ik denk dat je directer tegen een pianostudent kan zeggen Je pink is niet sterk genoeg. Ja. En dat een leerling dan denkt Oh ja, we moeten trainen. En als je zegt Je stem is niet je hoogste bereik is niet goed, is niet sterk genoeg. dat je dan een leerling kan hebben die dichtklapt, zeg maar.

CP1: Mee eens.